Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi

2019, 2(6):398-411.

DOI:10.26677/TR1010.2019.137

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası:

<https://www.sobibder.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Trakya Bölgesinde Kültürel Etkileşim Çerçevesinde Yunan Sanatçı *Syni Anastasiadi* ve Sanat Galerisi (SYNI) Üzerine Bir Araştırma

Doç. Burak BOYRAZ, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat Bölümü, İstanbul, e-posta: bboyraz@yildiz.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1373-7234>

Öz

Batı sanatı 1960 sonrasında özellikle malzeme ve kavramsal yönlerden değişime uğramıştır. Bu değişim içinde yer bulmaya çalışan Yunan sanatçıların yapıtları kaleme alınan yeni metinler eşliğinde belirgin hale gelmiştir. Araştırma süjemiz *Syni Anastasiadi* ilgili belirginleşme ile dikkat çekmeye başlayan sanatçılardan biridir. 1947, Aleksandropolis doğumlu *S. Anastasiadi* öncü üretimlerine Selanik'te başlamıştır. İlerleyen zamanlarda Yunanistan sınırları içindeki yerel ve bağımsız sanat atölyelerinde eğitim görmüş, Viyana'da çalışmalar gerçekleştirmiştir. Eserleri farklı ülkelerde sergilenmiştir. 2015 yılında aldığı onur plaketi (*Pinelo Gallery / İstanbul*) ve 2019 yılında (Aleksandropolis / Yunanistan'da) açtığı "*All Is A Dream ... / Hepsi Bir Düş ...*" isimli sergisi nedeniyle ismi ülkemiz sanat gündemine de taşınmıştır. Metin dâhilinde *S. Anastasiadi*'yi biyografik ve plastik (üretimsel) yönlerden ele alan bir araştırmanın bulguları takdim edilmiştir. Bulguların ilk kısmı literatür taramasıyla edinilen özgeçmiş bilgilerinden oluşmuştur. İkinci kısmı ise *S. Anastasiadi*'nin yakın zamanlı yapıtları ve bu yapıtların anlam katmanlarını özetlemiş, güncel sergisinin (2019) temsil ettiği değeri irdelemiştir. Sonuç başlığı altında da genel bir değerlendirme yapılmıştır. Değerlendirmede sanatçı günümüz Yunan resminde konumlandırılmaya çalışılmış ve bireysel girişimlerinin sonraki kuşak Yunanlar için arz ettiği öneme değinilmiştir. Yine bu başlık altında Trakya bölgesinde Yunan ve Türk ressamların / heykeltıraşların yaptığı iş birliğinin ve kültürel etkileşime olanak tanıyan "zeminin" altı çizilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Trakya Bölgesi, Güzel Sanatlar, Plastik Sanatlar, Yunan Resim Sanatı, *Syni Anastasiadi*.

Makale Gönderme Tarihi: 27.04.2019

Makale Kabul Tarihi: 15.06.2019

Önerilen Atıf:

Boyraz, B. (2019). Trakya Bölgesinde Kültürel Etkileşim Çerçevesinde Yunan Sanatçı *Syni Anastasiadi* ve Sanat Galerisi (SYNI) Üzerine Bir Araştırma, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(6): 398-411.

© 2019 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.

RESEARCH PAPER

A Study on The Greek Artist *Syni Anastasiadi* & Gallery SYNI in Framework of Cultural Interaction in Thrace Region

Assoc. Prof. Burak BOYRAZ, Yildiz Technical University, Art & Design Faculty Art Department, İstanbul, e-mail: bboyraz@yildiz.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1373-7234>

Abstract

Western art was totally transformed especially in terms of material and concepts after 1960s. Works of Greek artists trying find some place in the winds of this transformation became more prominent with the arrival of new texts written. Our research subject *Syni Anastasiadi* is one of the artists that attracted attention after these developments. Born on 1947 in Aleksandropolis, S. *Anastasiadi* started her pioneering work in Thessaloniki. Later she was trained in local and independent art studios in Greece and studied in Wien. Her works were exhibited in various countries. She also found a place to himself in our country's art agenda with the plate of honor her received in 2015 (Pinelo Gallery / İstanbul) and her exhibition opened in 2019 (in Alexandropoulos / Greece) with the name "*All Is A Dream ...*". Following text gives the presentation of findings obtained in the research that focuses on biography and plastic art (production) of S. *Anastasiadi*. First part of the findings is made up of background information acquired with a literate scan. Second part elucidates recent works of S. *Anastasiadi* and gives a summary of layers of meaning springing forth from these works and emphasizes the value to be discovered in his actual exhibition (2019). And finally, a general evaluation is given in the conclusion. In this evaluation, artist's current position in Greek painting is examined and beneficial effect of his individual attempts for the future generations of Greeks is expressed. And recent cooperation between Greek and Turkish painters and sculptors in the region of Thrace and new "ground" created to feed cultural correlation is also emphasized.

Keywords: Thrace Region, Fine Arts, Plastic Arts, Greek Art (Painting), *Syni Anastasiadi*.

Received: 27.04.2019

Accepted: 15.06.2019

Suggested Citation:

Boyraz, B. (2019). A Study On The Greek Artist *Syni Anastasiadi* & Gallery SYNI in Framework of Cultural Interaction in Thrace Region, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 2(6): 398-411.

© 2019 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.

GİRİŞ

Yunan sanatı denildiğinde akla ilk gelen Antik Yunan heykelleri ve Roma uygarlığı dönemi kopyaları olabilir. Ancak Yunanistan'ın 19. ve 20. yy'a yayılan krallıktan parlamenter cumhuriyete geçiş sürecinde¹ Ege coğrafyasında daha pek çok nitelikli yapıt ve sanatçı belirmiştir.

19.yy'da Fransa - Paris'teki sanat girişimlerinden haberdar olan genç Yunanlar anayurtta görsel estetiğin merkezi olmuştur.² Ne var ki ilgili yüzyılın sonlarında ekonomik ve siyasi durumlar nedeniyle bilhassa Birleşik Devletler'e göçler başlamıştır. 1890'larda ilk kitlesel göç hareketi gerçekleşmiştir.³ İkinci Dünya Savaşı'ndaki (1939-1945) işgal yıllarında da göçler olurken, 1960'lar ve sonrasındaki yer değişiklikleri ile Yunanların kıtadaki nüfusu artmıştır. Artan nüfus ile sanatçıları ve üretimleri (özellikle İkinci Dünya Savaşı'ni izleyen yıllarda kazandıkları diplomatik konuma paralel biçimde) güncellenme aşamasındaki galeri ve müzelerde yer alma fırsatını yakalamıştır.⁴

Sanat eserinin anlam katmanlarının sıklaşması, sanat eleştirisinin kendini gözden geçirmesi ve koleksiyonerlerin radikal üretilere (herhangi bir yan anlam taşımadan) şans vermesi şeklinde ifade edebileceğimiz güncellemeler pek tabii olarak Yunan sanatçıları da çevrelemiştir. Böylelikle 20.yy'ın ikinci yarısında "geleneksel ve çağdaş" arasında seçim yapmak durumunda kalınmış, kültürel miraslarının derinliği ile övünen Yunanistan'ın sanat mecralarındaki temsili adına yeni bir süreç başlamıştır.⁵

Syni Anastasiadi (Aleksandropolis, 1947) üstteki özetin 1960 ve sonrasındaki kısmına tanıklık eden Yunan sanatçılardan biridir. Eğitimini ülkesinde alıp, yerel ve bağımsız sanat atölyelerindeki çalışmalara katılmıştır. Plastik sanatlara dair yurt dışında araştırmalar yapma fırsatı da yakalayan sanatçı, bu metinde Yunanistan ve Türkiye arasında kurulmasına vesile olduğu diyaloglar nedeniyle mercek altına alınmıştır.⁶

Kendisine yönelik bir değerlendirme kaleme almak ve Türk - Yunan kültürel etkileşimi konusunda sergilediği performansı tartışmak araştırmanın temel amacıdır. Amaç doğrultusunda literatür taraması ile yaşadığı dönem ve biyografisi etüt edilmiş, kısmi mülakatlar ile yapıtları masaya yatırılmıştır. Ayrıca organizasyonunda pay sahibi olduğu kolektif sanatsal etkinliklerden bahsedilmiş ve üstlendiği bağımsız - gönüllü misyon irdelenmiştir.

¹ Akademisyen Çiğdem Kılıçoğlu Cihangir Yunanistan'ın siyasi tarihine yönelik kapsamlı bir yayın hazırlamıştır. İlgili yayında da altı çizildiği gibi; "Yunanistan, Osmanlı Devleti'nden ayrıldığı 1821 tarihinden itibaren mutlak ve anayasal monarşi de dâhil olmak üzere üç farklı yönetim biçimiyle idare edilmiştir" (Kılıçoğlu Cihangir, 2016: 99).

² Bkz. Nikiforos Lytras (1832-1904), Theodore Rallis (1852-1909) ve Nicolaos Gyzis (1842-1901).

³ Literatürde Yunanların Birleşik Devletler'e; 1890 - 1924 ve 1968 - 1979 arasında olmak üzere iki önemli göç dalgası ile gittiği bilgisi mevcuttur (Argeros, 2018: 349).

⁴ O süreçte Antonis Benakis (1873-1954) gibi ulusal sanat miraslarının hamiliğini üstlenen koleksiyonerlerin / vakıfların desteği genç Yunanlar için önemli bir kaynaktır/referanstır.

⁵ Günümüz perspektifi ile Batı'nın sayılı müzelerindeki yapıtlar üzerinden gözlemlenebilecek bu durum; Hans Haacke (1936) ile anılan 1970'lerdeki protest duruşlar ve sınırları Marina Abramovic (1946) ile keskinleşen yerleştirme / performans tatbiklerinin gördüğü ilgi nedeniyle uzun yıllar mevcudiyetini korumuştur. İlgili süreçte bilinirlik kazanan Yunan sanatçıları için Bkz. Lucas Samaras (1936), Panagiotis (Takis) Vassilakis (1925), Jannis Kounellis (1936-2017) ve Vlassis Caniaris (1928-2011).

⁶ Aleksandropolis şehrinde sanatsal etütlerini/etkinliklerini gerçekleştirirken; Türk sanatçı, galerici ve koleksiyonerler ile yakın temaslar kurmaktadır.

Resim 1. Synti Anastasiadi (röportaj yapılan), SYNI, Palagia / Alexandroupolis.
Kaynak: Burak Boyraz Arşivi, 2014.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA YUNANİSTAN VE SYNTI ANASTASIADI

İkinci Dünya Savaşı'nın Birleşik Devletler ve müttefikleri lehine sonlanması ile Batı coğrafyalarında yeni bir dönem başlamıştır. *Nasyonal Sosyalistlerin* yenildiği ve Avrupa kıtası genelinde bir denazifikasyon politikasının⁷ seyredildiği bu dönem S. Anastasiadi'nin ömrünün ilk yıllarına denk gelmektedir. Yunanistan belirttiğimiz sürecin başlarında işgal nedeniyle oluşan ekonomik, sosyal ve psikolojik etkileri gidermekle meşguldür (Almanlar 1941'de Yunanistan'a saldırmış, Haziran 1943 ve Eylül 1944 arasında 25.435 Yunan ölmüştür) (Apostolopoulos, 2003: 223). Fakat 1945'i izleyen ilk beş yıl içinde ülke adına iktisadi kalkınmayı yeniden sağlam temellere oturtacak bir iç politika ortaya koyulamamış, aksine siyasi otorite için bir mücadele baş göstermiştir. O yıllarda gerek sosyal demokratların gerekse liberallerin kurduğu (kurma gayreti gösterdiği) oluşumlar peşi sıra son bulmuştur. Her ne kadar bu durum 1952 yılındaki yeni anayasa eşliğinde (nispeten) düzelse de sağ tutumlu politikacıların ardından hükümeti devralan *Konstantin Karamanlis*'e (1907-1998) kadar net bir duruştan veya akıcı işlevselliğe sahip bir yönetim mekanizmasından söz etmek mümkün değildir.

S. Anastasiadi'nin çocukluğu özetlemeye çalıştığımız belirsizlik içinde geçmiştir. Daha küçük yaşlardan itibaren resme ilgisi belirmiş, kendi adına başta desen çalışmaları olmak üzere pek çok üretim ortaya koymuştur. Ülkesinde 1967'de *Albaylar Cuntası*'nca organize edilen askeri darbeye⁸ kadar sanatsal çalışmalarını hem bağımsız şekilde, hem de Selanik'te aldığı çizim derslerinde

⁷ *Nasyonal Sosyalizm* yanlılarının kamu görevlerinden uzaklaştırılması.

⁸ *Emre F. Çolakoğlu*'nun aktardığı şekliyle; "Yunanistan'da Mayıs ayında yapılacak seçimlere kısa bir süre kala 21 Nisan 1967 gecesi Yunan ordusundan bir grup albayın oluşturduğu bir cunta, Albay *Georgios Papadopoulos*'un liderliğinde kansız bir darbe yaparak iktidarı ele geçirmiştir. Darbenin yönetici kadrosunda *Papadopoulos*'un yanında Albay *Stylianos Pattakos* ve Albay *Nikolaos Makarezos* da bulunmaktadır. Bununla birlikte, darbeye katılan subayların büyük bir bölümü daha önce Yunanistan'ın istihbarat örgütü KYP'de görev almışlardır" (Çolakoğlu, 2018: 86).

(Bkz. *Euclides Scholl of Thessaloniki*) sürdürmüştür. Ordu menşeli *Yorgo Papadopoulos*'un (1919-1999) başbakanlık yıllarının sonuna doğru ise (1967-1973) *A.E.G.* firmasında tasarımcı olarak görev yapmaya başlamış, 1971-1977 arasını kapsayan tasarımcılık sürecinde yoğun Türk nüfusunun yaşadığı Selanik'te ikamet etmiştir.

Kendisi ve sanatı için dönüm noktasına gelirsek bu süreç Yunanistan'ın bilindik ressamlarından *Polycleitos Regos*'un (1903-1984) atölyesinde aldığı resim dersleri ile başlamıştır.

Eserleri bugün Batı'nın bilindik müzayede evlerinde el değiştiren *P. Regos* daha çok figüratif ve peyzaj türevi yapıtlarıyla bilinmektedir. Avusturyalı ressam *Egon Schille*'ye (1890-1918) oldukça yakın duran üslubu ile çağdaşları arasından sıyrılan sanatçı, özgünleşme yolunda *S. Anastasiadi*'yi teşvik eden ilk "yön göstericilerdendir". Diğeri için ise *Minopoulos Thanasis*'den (1931-1982) söz etmek gerekir. *Atina Güzel Sanatlar Okulu* mezunu olmanın ötesinde Viyana ve İstanbul gibi şehirlerde de sanatsal faaliyetlerde bulunan *M. Thanasis* sembolist yaklaşımı ve üç boyutlu üretimleri ile *S. Anastasiadi*'ye ikincil bir örnek teşkil etmiştir.⁹

1981-1983 yılları sanatçının Viyana'da çeşitli zamanlarda deneysel yaklaşımları öne çıkaran atölye çalışmalarına katıldığı, bölge coğrafyasında kendini geliştirme çabası sarf ettiği yıllardır. "Karışık teknik" ile içli dışlı olmayı refleks haline getirdiği Viyana serüveni daha en başında *Gallerie Medusa*'da açtığı kişisel sergi ile resmileşmiştir (1981). Yunanistan ise bu sürecin başında öteden beri kültürel saygınlık gördüğü¹⁰ *Avrupa Birliği*'ne katılmıştır (1981). Aynı yıl *Andreas Papandreou*'nun (1919-1996) 1974'de kurduğu sosyalist partisi¹¹ seçimleri kazanmıştır. Ne var ki tarih 1986 yılını gösterdiğinde ülkede anayasal yönden geniş ölçekli bir revizyon gerçekleşmiş ve bir kez daha siyasi belirsizlik baş göstermiştir.

Takip eden süreçte Makedonya Yugoslavya'dan bağımsızlığını ilan etmiştir (1991). Bu durum tarihsel süreçte Makedonlar ile temasları bulunan ve en başta kültürel zenginliklerin aidiyeti konusunda hassas olan Yunan kamuoyunda kargaşa ve tepkiye yol açmıştır. *S. Anastasiadi*'nin yeni misyonu bu siyasi gelişmelerin ardından belirlemiştir. Kendi gibi plastik sanatlar disiplinde üretim yapan sanatçılar / sanatçı adayları için bir sanat galerisi açmıştır.¹² 1992'de, doğduğu ve ikamet ettiği şehir olan Aleksandropolis'de açılan bu galeri kısa sürede şehir halkı için önemli ve bilindik bir sanat platformuna dönüşmüştür (Bistis, 2016: 30).

⁹ Atölyesinde eğitim aldıktan sonra *S. Anastasiadi* de tıpkı onun gibi yurt dışında çalışmalar gerçekleştirmiştir. Sonrasında uğrayacağı durakların arasında Viyana ve İstanbul da yer alacaktır.

¹⁰ *Çiğdem Aydın Koyuncu*'nun ifadeleriyle; "Avrupa'da Antik Helen'e duyulan bu hayranlık ve Avrupa'nın kültürel köklerini Antik Helen'e dayandırma çabası Yunan Devleti'nin kurulmasında olumlu bir desteğe dönüşmüştür. İlişkiler sadece bu destekle de sınırlı kalmamış, Antik Helen'le kurulan bu bağ, Batı'nın Yunanistan'a bugüne kadar ki süreçte çeşitli vesilelerle destek vermesinde de belirleyici olmuştur" (Koyuncu, 2018: 389).

¹¹ *Panhelenik Sosyalist Hareket*.

¹² Bkz. SYNI, Palagia / Alexandroupolis.

Resim 2. 29 Kasım 2014 - 29 Aralık 2014 arasındaki "Ege'nin Güzellikleri" sergisi, SYNI, Palagia / Alexandroupolis. (İç Görünümünden Kesit).

Kaynak: Burak Boyraz Arşivi, 2014.

(Galeri kuruluşunu takiben Yunanların yanı sıra Türklerin de dâhil olduğu ulusal / uluslararası kişisel / karma sergilere ev sahipliği yapmıştır. 07 Aralık 2013 - 11 Ocak 2014 tarihli "Buluşma" ve 29 Kasım - 29 Aralık 2014 arasındaki "Ege'nin Güzellikleri" isimli sergiler güncel sayılabilecek ve Türk sanatçıların yoğun olarak katılım sağladığını tespit ettiğimiz sergilerdendir.¹³ Bu sergilerde yer alan sanatçıların görüşlerine yer vermek mümkündür. Yapıtlarını Aleksandropolis'e göndermiş olan ve sergilerde bizzat yer alan ressam Emel Örs'ün¹⁴ ifadeleri şu şekildedir (21 Mart 2019 / Beyoğlu); "İlgili etkinliklere S. Anastasiadi'nin de temsilciliğini yapmış olan Pinelo Gallery aracılığı ile katıldım. Kolektif resim sergileri olma maiyetindeki bu etkinlikler yerel kamu yöneticilerinin ve medyanın ilgisi eşliğinde başladı. Yunan ve Türk sanatçıların tanışması, bir arada çalışabilmesi için önemli bir girişim oldu". İstanbul ikâmetli bir diğer ressam Nebahat Karyağdı'nın¹⁵ sözleri de Emel Örs'ü destekler niteliktedir (22 Mart 2019 / Beyoğlu); "Etkinlikler S. Anastasiadi ile tanışmak, girişimlerini yakından gözlemlemek ve ortak noktalarımızı keşfetmek için bir fırsat oldu. Galerisinde açtığımız sergide Yunanistan'ın konservatuvar eğitimine ne denli önem verdiğini gördük. Ziyarete gelen bölge idarecileri ve izleyici kitlesi ile de sergi gezme kültürlerinin ne kadar gelişkin olduğuna tanıklık ettik. Kendisi ile daha sonra Türkiye'de bir karma sergide daha birlikte yer aldık").¹⁶

S. Anastasiadi'nin bireysel sanatsal üretimleri ve etkinlikleri 1992 sonrasında peşi sıra devam etmiştir. 1956 yılında düşük bir bütçe ile başkent Atina'da kurulan, fakat gösterdiği performans ile şehrin en seçkin sanat ortamlarından biri olmayı başaran Gallerie Zygos onun çok sayıdaki yapıtına ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Öyle ki burada 1994'teki ilk sergisinin ardından dört

¹³ Galeride 18 Aralık 2015 – 16 Ocak 2016 tarihleri arasında Türk ressam Nurdan Koç'un kişisel sergisi de yer almıştır.

¹⁴ 1963, İstanbul doğumlu. Ramuş İpek atölyesinde resim çalışmaları üzerine eğitim aldı. Yurt içi ve yurt dışında 50'den fazla sergi ve sanat etkinliğinde yer aldı. Sanatsal çalışmalarını İstanbul'daki atölyesinde (Atölye 7) sürdürmekte.

¹⁵ 1983, Antalya doğumlu. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü mezunu. Altınbaş Üniversitesi Plastik Sanatlar bölümünde Yüksek Lisans yaptı. İSTEK ACIBADEM okullarında görsel sanatlar öğretmeni. IAA UPSD yönetim kurulu üyesi.

¹⁶ N. Karyağdı'nın belirttiği sergi IAA UPSD'nin Maçka Demokrasi Parkı / İstanbul içindeki Sanatçı İşlikleri'nde düzenlenen "Even Though" isimli sergidir. Sanatseverlerin beğenisine 24 Aralık 2016 – 07 Ocak 2017 tarihleri arasında sunulan karma sergide S. Anastasiadi'nin bir adet karışık teknik çalışması yer almıştır. Bu katılım Türk ve Yunan sanatçıları arasındaki işbirliğinin devamını simgeler niteliktedir.

kişisel sergi daha açmıştır. Sonuncusu 2005 yılında gerçekleşen bu sergilerin paralelinde yurtdışında (Fransa, Almanya ve Lüksemburg başta olmak üzere) yeni sergilerde boy gösterme başarısını elde etmiştir. Yine 2009 yılında Londra'da *Hellenic Centre*'da ve 2001-2011 yıllarında Hania'daki *Monastery of Karolos*'daki sergileri ses getiren diğer etkinliklerindendir.

Türkiye sergileri için ise ayrı bir başlık açmak gerekir. *Cem Aggelos Üstüner* tarafından Türk, Yunan ve Bulgar sanatçıların güncel eserlerini İstanbul'da sanatseverler ile buluşturma gayesi ile 2012 yılında kurulan *Pinelo Gallery*, *S. Anastasiadi*'nin bu coğrafyadaki ilk geniş kapsamlı eser seçkisini takdim etmiştir. Bir diğer sergi faaliyeti ise tanınmış Türk oyuncularından *Ayten Soykök*'ün himayesindeki *Gergedan Sanat*'ta (İstanbul) gerçekleşmiştir (2016).

S. Anastasiadi'nin bunların haricinde Selanik, Drama, Kavala, Berlin ve yine İstanbul ile örnekleyebileceğimiz şehirlerde karma sergilere katılımı da bulunmaktadır. Diğer kategorilerde değerlendirilebilecek başarıları ile tamamlarsak; aldığı ödüller ve plaketter de mevcuttur. 2001 yılındaki *Union of Women of Greece Plaketi*, 2005'deki *Aleksandropolis Belediyesi Onur Plaketi*, *Pinelo Gallery* tarafından verilen *Onur Plaketi* (2015), *Aleksandropolis Tarih Müzesi Plaketi* (2016) ve son olarak 2017 yılında takdim edilen *Doğu Makedonya ve Trakya Eyalet Plaketi* kendisine yakın coğrafyalarda gösterilen ilgiyi betimleyen girişimlerdir.

YAKIN ZAMANLI ÜRETİMLERİ BAĞLAMINDA SYNI ANASTASIADI'YE YÖNELİK ÜSLUPSAL BİR BAKIŞ

20.yy Yunanistan için siyasi belirsizlikler ve iktidar mücadeleleri ile geçmiş olabilir. Ancak ülkede plastik sanatların durumu için bir durağanlıktan söz etmek mümkün değildir. Özellikle *S. Anastasiadi*'nin de üretken olduğu ikinci elli yıllık periyot, başkent Atina'da sanat galerilerinin sayıca arttığı ve köklü gelenekselliğe sahip Yunanların yeni sanat girişimlerini dikkatle gözlemlediği bir zaman dilimidir. *Atina Güzel Sanatlar Okulu*'nun deneysel çalışmalara sıcak bakması ve yurtdışı ziyaretlerinin sanatçı adayları için belgesel olmayan bir zorunluluğa dönüşmesi Yunan sanat mecralarına "farkındalıklar" kazandırmıştır. Buna ülkenin *Avrupa Birliği* üyeliği ve kalkınma fonlarının etkisi de eklenebilir. Ayrıca (*Atina Bienali*'nin dışında) uluslararası saygınlığa sahip olan diğer etkinliklerin yine Ege'de düzenlenmesi¹⁷ yerel sanatçılar için kendilerini gösterebilecekleri alternatif platformlar doğurmuştur.

Resim 3. Solda Atina'dan bir görünüm, sağda şehirdeki özel sanat galerilerinden biri; *Technohoros Gallery* / Yunanistan. **Kaynak:** Burak Boyraz Arşivi, 2017.

¹⁷ Burada örnekleme için Yunan sanat tarihçi *Theoni Scourta*'nın ülkedeki dikkate değer sanat etkinliklerini belirttiği ifadelerinden de yararlanılabilir. 1988 yılında *DESTE Foundation for Contemporary Art*'ın *Jeff Koons* (1955) ile *Dan Graham* (1942) gibi sanatçıların yapıtlarını Atina'ya getiren "*Culturel Geometry*" sergisi ve 2003 yılında o zamana kadar Yunanistan'da yapılan en geniş katılımlı uluslararası etkinliklerden biri olan (*Joseph Beuys* (1921-1986) ve *Damien Hirst* (1965) gibi sanatçıların da yer aldığı) *Outlook*'un isminden özellikle bahsedilmelidir. (Scourta, 2018: 211). Bunların haricinde yakın zamanlı bir örnekten de söz etmek gerekir; 2017'de *documenta 14*'ün Kassel ile birlikte Atina'da da organize edilmesi Yunanistan'ın sanatsal organizasyonlardaki ev sahipliği için iddialı olduğunu ortaya koyar niteliktedir.

Üretim serüvenine bu ortamda başlayan *S. Anastasiadi*'nin 1971-1977 yılları arasında tasarımcı olarak istihdam edildiğini aktarmıştık. Her ne kadar endüstriyel tasarım odaklı olsa da Selanik'teki deneyimleri ve çevresi onu *P. Regos* ve *M. Thanasis* atölyelerine yönlendirmiştir. Yakın zamanlı üretimlerinde *P. Regos*'un stilize çizgi disiplininden izlere rastlamak mümkündür. En başta kâğıt üzeri desen çalışmalarında gözlemlenebilecek bu durum nüanslı çizgilerinden de okunabilmektedir. Lirik bir yaklaşımla soyut kompozisyonlar hazırlayan *S. Anastasiadi*, bu noktada figüratif ve peyzaj odaklı çalışan eğitmeninden ayrılmış gibi durabilir. Ancak çizgi konusunda olduğu gibi kompozisyonlarının içine yerleştirdiği belli belirsiz figür ve silüetlerde de *P. Regos*'un etkisini hissetmek mümkündür.

Resim 4. *S. Anastasiadi*'nin 2011 tarihli, küçük ebatlı desenlerinden biri.

Kaynak: Burak Boyraz Arşivi, 2019.

M. Thanasis'in onun üzerinde bıraktıkları ise daha çok üç boyutlu çalışmalarını ilgilendirmektedir. Ülkesinde gerçekleştirdiği anıtsal heykellerle adından söz ettiren *M. Thanasis*, sanatçıya kendi üslubunda benimsediği idealize duruşun aksine nispeten "karışık malzeme" odaklı bir eğitim vermiştir. *S. Anastasiadi* gerek *P. Regos*'un gerekse *M. Thanasis*'in öğretilerini harmanlayarak küçük ebatlı sayılabilecek "heykelcikler" üretmiştir. Yine de hazır malzemelerin ve plastik boyaların bir arada kullanıldığı bu heykelcikleri sadece eğitmenlerinin öğretileri ile ilişkilendirmek doğru olmaz. Zira türevi çalışmalar 1970 ve 80'lerde Yunanistan'da popülerleşen üretimlerdir. (Hatta *L. Samaras* ile örnekleyebileceğimiz sanatçıların bu tip yapıtları o zamanlarda hâlihazırda Batı'da ses getiren eserlerdir) (Boyraz, 2016: 1553).

Resim 5. *S. Anastasiadi*'nin hazır malzemelerden de faydalandığı küçük heykelciklerden bir görünüm. **Kaynak:** Burak Boyraz Arşivi, 2016.

S. *Anastasiadi* adına altını çizmemiz gereken içerik odaklı durumlar da mevcuttur. Benzetmeler yapabilmek için tanınmış Türk sanatçı / akademisyen *Tomur Atagök*'den (1939) söz edilebilir. *T. Atagök*, Birleşik Devletlerde edindiği yaşamsal tecrübeleri ve Türkiye'ye ikamet etmesi ile gerçekleştirdiği gözlemleri takiben sanatsal yönden bir değişim geçirmeye başlamış, 1980'lerden sonra soyut çalışmalarına kadının toplumdaki yeri ve annenin kutsallığı gibi konular hâkim olmuştur (Boyraz & Şahin, 2018: 82). Benzer bir içselleştirme S. *Anastasiadi* için de geçerlidir. En başta (sonraları Doğu coğrafyalarına da uzanan) yurt dışı ziyaretlerinin etkisiyle ruhsal yönden zenginleşmeye, olgunlaşmaya başlamıştır. Kadının özgürlüğü, birliktelik, beraberlik, yalnızlık, ayrılık, düşünce gücü ve bilinçaltı gibi temalar onun yaşam serüvenindeki kazanımlarıdır.

Çözümlemeye yardımcı olması adına sanatçının İstanbul temsilciliğini üstlenmiş olan, 20 Mart 2019 tarihinde *Pinelo Gallery* / İstanbul'da kısa bir mülakat gerçekleştirilen küratör C. A. *Üstüner*'in görüşlerine yer vermek gerekir.

S. *Anastasiadi*'nin eserleri üzerine düşünce ve gözlemlerini aktaran C. A. *Üstüner*'e göre; "Yalnızlığın, terk edilmişliğin renklerle gizlenme kaygısı onun tuvallerinde göze batan ilk özelliktir. Ayrıca sanatçının geçmiş birikimleri, yaşamındaki iniş çıkışlar, duygusal çöküntü ve kaygıları resimlerinde de vücut bulmuştur. Hayata tutunma arzusu ise kendini çizgilerinde belli etmektedir".

Resim 6. S. *Anastasiadi*'nin tuval üzeri çalışmalarından bir sergi kesiti.

Kaynak: Burak Boyraz Arşivi, 2015.

Güncel sergisi "*All Is A Dream ... / Hepsi Bir Düş ...*" sıraladığımız yaklaşımların sezilebileceği yapıtları içermektedir. Aleksandropolis'de kendi galerisinde (SYNI) açtığı bu sergi (Nisan, 2019)

ağırlıklı olarak pentür tabanlı üretimlerden oluşmaktadır. Farklı zamanlardan 55 adet eserinin yer aldığı sergi için bir önsöz yazısı kaleme alan Kiki Christodoulou¹⁸ tabloların sergiye “*materyal olmayanın sembolü*” niteliğini kazandırdığını belirtmiştir (Christodoulou, 2019: 13).

Resim 7. “All Is A Dream ... / Hepsi Bir Düş ...” isimli serginin davetiyesi.
Kaynak: Sini Anastasiadi Arşivi, 2019.

Resim 8. “All Is A Dream ... / Hepsi Bir Düş ...” isimli serginin açılışından kesitler.
Kaynak: Sini Anastasiadi Arşivi, 2019.

¹⁸ Sanat Tarihçi / Müze Uzmanı.

Tablo Adı	Ebatları	Üretim Yılı
<i>Experiencing The Diffusion / Difüzyonu Deneyimlemek</i>	50x70 cm	2016
<i>Immortality Result of Self-Sacrifice / Özfedakarlığın Sonucu Olarak Ölümsüzlük</i>	60x80 cm	2015
<i>Process of Reformation of The Mind / Zihnin Reformasyon Süreci</i>	50x70 cm	2015
<i>Exploration of The Value of Thought / Düşünce Değerinin Keşfi</i>	30x65 cm	2015
<i>The Deep Importance of Life / Yaşamın Derin Önemi</i>	60x80 cm	2015

Tablo 1. S. Anastasiadi'nin "All Is A Dream ... / Hepsi Bir Düş ..." isimli sergisinde yer alan beş adet yapıtının künyesi. İlgili yapıtların ortak noktası belirttiğimiz tematik yaklaşıma uyum göstermeleridir.

Yukarıda birkaçına atıf yaptığımız tablolar ilgili yönleriyle sanatçının düşünsel ve spiritüel arka planını simgeleyen yapıtlardır. Kimilerinde Bizans ikonalarındaki gibi altın renkli / dokulu arka planlara da rastladığımız bu çalışmalar geleneksel bir göndermeyle Aleksandropolis halkının ilgisine sunulmuştur. Mevcut yönüyle "All Is A Dream ... / Hepsi Bir Düş ..." plastik sanatlar estetiğine hitap eden bir resim sergisidir. Fakat aynı zamanda günümüz Yunan resim sanatının vardığı noktayı betimleyen de bir girişimdir. İdealizmin ötesine geçme çabası gösteren, modernitenin sınırlarını aşmaya çalışan güncel Yunan sanatçıların kat ettiği mesafeyi anlatmaya yardımcı olan örneklerden biridir. İkonografiye yakın duran çalışmaları ile isminden söz ettiren Fotis Kontoglou (1895-1965) ve Konstantinos Maleas (1879-1928) gibi ard-izlenimcilerden sonraki kuşakların yaptıkları / yapabilecekleri hakkında görsel bir referanstır (Boyraz, 2017: 1569).

SONUÇ

"Kültür" millet kavramını oluşturan önemli bir ögedir. Fakat bu öge akademisyen Adnan Mahiroğulları'nın aktardığı gibi "değişmeyen hep olduğu gibi kalan bir anlamlar bütünü değildir" (Mahiroğulları, 2010: 1279). Kültür olgusunun işlevsel bir uzantısı olan kültürel etkileşim de benzer bir yapıya sahiptir. İletişim teknolojilerindeki atılımlara bağlı olarak 20.yy ortalarından itibaren bireyler ve toplumlar arasındaki ilişkiler yoğunlaşmıştır (Mahiroğulları, 2010: 1279). Yoğunlaşan bu ilişkiler içinde (tıpkı üst başlığı olan kültür gibi değişime açık olan) kültür etkileşimi konusunda izlenecek rotalardan biri dayatmacı olmayan, yeniliğe müsait ve önyargısız platformlar oluşturmak olmalıdır.

Yunan, Türk ve Bulgar vatandaşlarının yoğun olarak ikamet ettiği Trakya bölgesi geçtiğimiz yüz yıl içinde muharebelerden mübadeleye kadar pek çok siyasi ve toplumsal olaya tanıklık etmiştir.¹⁹ Günümüzde bu olaylar tarih kitaplarına yansımaya devam etmektedir. Fakat bölge halklarının iş birliğinden söz etmek de mümkün hale gelmiştir. Araştırmamızda ismini geçirdiğimiz sanat galerisi SYNI hem kültürel etkileşime hem de mevzu bahis işbirliğine olanak sağlayan kurumlardan biridir.²⁰ Galerinin arkasındaki isim olan S. Anastasiadi ise girişimleri ile kültürel etkileşim nezdinde bireysel gayretleri sembolize eden bir sanatçıdır. İçinde bulunduğu şehrin nüfus yapısı ile uyumlu şekilde yönettiği galeri ile farklı kültürler arasındaki temaslara zemin hazırlamıştır. Şahsı adına Yunan sanatının güncel çizgisini betimlerken önyargıları aşan niteliklere sahip sergileri ile yalın biçimde sanatsal estetiğe odaklanmıştır. Oluşan bu bağımsız sanat platformunda pek çok sanatçı kendini gösterme fırsatı yakalamış, yurt dışı deneyimi kazanmış ve estetik algısını geliştirmiştir. Paydaşlar sadece sanatçılar ile sınırlı değildir. Sanat

¹⁹ Bölge, Asya kıtası üzerinden Balkan coğrafyasına açılabilme imkan tanıyan geçiş noktaları nedeniyle jeopolitik açıdan önemli bir alandır.

²⁰ Sergilerin yanı sıra (farklı yaş gruplarına hitap eden) atölye çalışmalarıyla (Bkz. Boyraz, B. "Art-Workshop (Collage Workshop)", 9. Elementary School, Aleksandropolis / Yunanistan, 28 Mart 2016) da çeşitlenmiş olan etkinlikler Türk ve Yunan sanat çevrelerinin girişimleri ile sürecektir.

tarihçileri ve araştırmacılar için kılavuzluk edebilecek sergiler yerel basında da yer almış, gerek Türk gerekse Yunan literatürüne konu olan etkinlikler sonraki kuşaklar için başvuru kaynaklarına dönüşmüştür. Küratör ve galericiler ise sanatçı repertuarlarını zenginleştirmiş ve koleksiyonerleri adına farklı üretimlerden haberdar olmuşlardır. Bu açılarından bakıldığında Türkiye ve Yunanistan için ortak sanatsal platformlarda çeşitli fırsatlar olduğunu bir kez daha dile getirmek gerekir. Tamamlarsak yapılması gerekenin ön yargıları aşmak ve işbirliği noktalarını keşfetmek olduğu açıktır. *S. Anastasiadi* ve *SYNI* bunun sadece sanatsal ayağıdır. Benzer bir yaklaşım ile eğitim, enerji, ekonomi ve tarih gibi diğer alanlarda da yapıcı girişimlerde bulunulabilir, kazanımlar karşılıklı biçimde arttırılabilir.

KAYNAKÇA

- Apostolopoulos, D. K. (2003). Greece and Germany in Postwar Europe: The Way Towards Reconciliation. *Journal of Modern Greek Studies*, 2: 223-243. (erişim 22.03.2019)
- Argeros, G. (2018). Greek Immigration to the United States, 2010–2015: A Descriptive Analysis. *Journal of Modern Greek Studies* 36, 2: 349-372.
- Bistis, B. (2016). From Karamanlis to Tsipras: The Greek Debt Crisis through Historical and Political Perspectives. *Mediterranean Quarterly* 27, 1: 30-54.
- Boyraz, B. ve Şahin, Ü. I. (2018). Türk Sanatçı Tomur Atagök'ün 2000-2015 Yılları Arasındaki Sergilerine Dair Bir Araştırma, *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2(2): 70-94.
- Boyraz, B. (2017). Konstantinos Maleas Örnekleminde Yunan Resim Sanatında Ard İzlenimcilik. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 6(3): 1553-1572.
- Boyraz, B. (2016). Lucas Samaras Örnekleminde Çağdaş Yunan Sanatında Multimedya Uygulamaların Yeri, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 5(6): 1533-1562.
- Christodoulou, K. (2019). The Dream Continues, (Translated by Athina Karamanidou) *All Is A Dream: Exhibition Catalogue. Greece: Syni Anastasiadi and Odos Panos Publications*: 10-12.
- Cihangir, Ç. K. (2016). Yunanistan'da Monarşi Üzerine Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi* 15: 99-121.
- Çolakoğlu, E. F. (2018). Soğuk Savaş Dönemi Askeri Darbeleri ve ABD: Türkiye ve Yunanistan Örnekleri. *Ulusa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi*. 2: 76-92.
- Koyuncu, Ç. A. (2018). Yunanistan'daki Makedon Azınlık Sorununun Yunan Ulus İnşa Süreci Bağlamında Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 16: 377-404.
- Mahiroğulları, A. (2010). Küreselleşmenin Kültürel Değerler Üzerine Etkisi. *Journal of Social Policy Conferences*. 50: s. 1275-1288.
- Scourta, T. (2018). Give Me Athens to Stand on, and I Can Move the Art World: A Reading of documenta 14 in Athens, 8 April–16 July 2017. *Journal of Modern Greek Studies* 36, 1: 210-215.

EKLER

Ek 1. 07 Aralık 2013 - 11 Ocak 2014 tarihli "Buluşma" sergisi, SYNI, Palagia / Alexandroupolis. (İç Görünümünden Kesit).

Kaynak: Burak Boyraz Arşivi, 2014.

Ek 2. 29 Kasım 2014 - 29 Aralık 2014 arasındaki "Ege'nin Güzellikleri" sergisi, SYNI, Palagia / Alexandroupolis. (İç Görünümünden Kesit).

Kaynak: Burak Boyraz Arşivi, 2014.

Ek 3. S. Anastasiadi'nin "*Even Though*" (İstanbul) isimli sergideki eseri (detay görünümü).
Kaynak: Özge Uzun Arşivi, 2016.